

Naročnina

naša letno 30 Din, polletno 15 Din,
— za inozemstvo letno 60 Din.

Posamezna števil. 1 Din.

UREDNIŠTVO — UPRAVA:
pri g. Jos. Benko v M. Soboti.
telefon številka 8.

Štev. rač. poštne hran. 12.549

Izhaja vsako nedeljo.

MURSKA KRAJINA

Tednik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Cena oglasov

Na oglasni strani: cela stran 800
Din, pol strani 400 Din. — Cena
malim oglasom do 30 besed 15 Din,
vsaka beseda več 1 Din. — Med
tekstom vsaki oglas 15%, dražji.
Pri večkratnem oglaševanju popust

UREDNIŠTVO in UPRAVA
v Murski Soboti.

Rokopisi se ne vračajo.

V. LETO

Murska Sobota, 19. junija 1938.

ŠTEV. 25.

Kongres za ceste v Ljubljani.

Veličasten sprejem predsednika vlade g. Dr. Stojadinovića in gradbenega ministra g. Stošovića.

Pred nekaj dnevi se je zvedelo, da bo prišel na svečano otvoritev prvega jugoslovenskega kongresa za ceste, ki je prirejen pod pokroviteljstvom Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, osebno tudi predsednik vlade dr. Milan Stojadinović, častni predsednik tega kongresa. Meščani mesta Ljubljane, člani JRZ, so sklenili ob tej priliki prirediti predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću svečan sprejem, ker je to tudi prvič, da se zadrži v Ljubljani predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović. 6. junija zjutraj okrog 9. so prišle na železniško postajo večje skupine Ljubljancev, pristašev JRZ, da se udeležijo svečanega sprejema predsednika vlade. Do prihoda beogradskega brzovlaka na ljubljansko postajo se je tu zbrala velika množica ljudstva, za katero je bil kolodvorski peron premajhen. Zato je dr. Stojadinović pričakoval še pred kolodvorom veliko število Ljubljancev. Nekoliko po 10. uri je privozil na železniško postajo brzi vlak. Železničarska godba kluba železničarjev JRZ je zaigrala pozdravno koračnico. Sprejema predsednika vlade se je udeležil ban dravske banovine dr. Marko Natlačen, ban savske banovine dr. Ružič, predsednik ljubljanskega društva za ceste dr. Vrhunc, predstavniki kongresa za ceste, zatem predsednik ljubljanske mestne občine dr. Ravnikar, kot zastopnik banovinskega odbora JRZ dr. Ažman, v imenu krajevnega odbora JRZ Novak, narodni poslanci gg. dr. Koce, dr. Šemrov in Kersnik, ravnatelj Jadranske podunavske banke g. Činonski, ravnatelj železniške direkcije v Ljubljani dr. Bončina, predsednik zveze fantovskih odsekov Žitko, celjski župan g. Žebot, predstavnik mladine JRZ g. Mihelčič, mariborski podžupan Franjo Smersu, predsednik akademske mladine Slovenski jug g. Fišer in številni drugi.

Predsednik kr. vlade dr. Milan Stojadinović je izstopil iz vlaka v spremstvu gradbenega ministra Dobrivoja Stošovića in šefov kabineta dr. Protiča in Tufegdžića. Ministrskega predsednika je pozdravil ob prihodu ban dravske banovine dr. Marko Natlačen ter mu zaželel prirčno dobrodošlico. Za njim je izrekel svoje pozdrave v imenu kongresa za ceste dr. Vrhunc,

dalje tajnik krajevnega odbora JRZ Novak, kot predsednika JRZ je pozdravil dr. Stojadinovića predstavnik ljubljanske mladine JRZ g. Smersu, v imenu akademske mladine „Slovenski jug“ pa g. Fišer.

Po pozdravnih govorih je poštna godba zaigrala državno himno, nakar je zbrana množica priredila navdušene ovacije Nj. Vel. kralju, Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu in visokim gostom. Predsednik vlade dr. Milan Stojadinović je odšel skozi gost špalir, ves nasmejan in dobro razpoložen z železniške postaje ter odzdravljaj navdušeni množici. Z avtomobilom se je s spremstvom odpeljal na ljubljanski velesejem. Množica ljudstva, ki se je zbrala k sprejemu predsednika vlade na kolodvoru, je nato razvila dolg sprevod ter odšla na čelu z godbo po ljubljanskih ulicah in vzklikala Nj. Vel. kralju, knezu namestniku Pavlu in voditelju Slovencev dr. Antonu Korošču. Pred vhodom velesejma so predsednika vlade dr. Stojadinovića ter njegovo spremstvo, v katerem sta bila poleg drugih tudi gradbeni minister g. Stošović, prometni minister dr. Mehmed Spaho, pozdravili predstavniki velesejma, nakar so se visoki gostje podali v prostore, kjer je razstava cest. Tu je predsednika vlade pozdravil industrijalec g. Avgust Praprotnik. Predsednik vlade si je v spremstvu ministrov dr. Spahe in Stošovića, katerim je prikazano splošno stanje naših cest. Iz glavnega paviljona razgledal natančno vso razstavo ter se posebno zanimal za razne grafikone, s stave Cesta so se podali v italijanski oddelek te razstave, kjer je predsednik vlade pozdravil italijanski novinar Mario Nordio, za njim pa inž. G. Butorac. Visoki gostje so nato odšli v francoski paviljon, kjer jih je pozdravil francoski konzul g. Remerand, nato pa si je predsednik vlade ogledal še ostale oddelke ljubljanskega velesejma ter se pri odhodu vpisal v velesejmsko knjigo.

Dr. Milan Stojadinović je zatem odšel s svojim spremstvom v Trgovski dom, kjer je bil napovedan prvi jugoslovenski kongres za ceste. Pred vhodom v Trgovski dom so pozdravili predsednika vlade predstavniki kongresa. Visoki gostje so se podali nato

v svečano dvorano Trgovskega doma. V spremstvu predsednika vlade so bili med drugimi tudi odposlanec Nj. Vel. kralja ter odposlanec Nj. Vis. kneza namestnika Pavla inž. polkovnik Hadži Popović, minister dr. Mehmed Spaho in gradbeni minister Dobrivoje Stošović. Med tem časom so se v dvorani že zbrali predstavniki društva za ceste iz raznih mest naše države, ki so z dolgotrajnim aplavzom in navdušenimi vzkliki pozdravili prihod visokih gostov. Poleg odposlanca Nj. Vel. kralja in Nj. Vis. kneza namestnika Pavla ter omenjenih ministrov so bili v dvorani ban dravske banovine dr. Natlačen, dr. Ružič, podban dravske banovine dr. Majcen, zastopnik nemškega društva za ceste Fritz Dorsen, zastopnik italijanskega društva za ceste Nordel, podpredsednik ljubljanske občine dr. Ravnikar, zagrebški župan dr. Pejčić, osiješki župan dr. Božić, župan Sušaka g. Ružić, celjski župan g. Mihelčič, mariborski podžupan g. Franjo Žebot, ter zastopniki iz Beograda in drugih jugoslovenskih mest. Navzoči so bili tudi narodni poslanci dr. Koce, dr. Šemrov in dr. Kersnik, pomočnik gradbenega ministra inž. Josifović, načelnik tehničnega oddelka banske uprave inž. Skaberne ter načelnik oddelka za ceste v gradbenem ministrstvu inž. Fouček.

Kongres je nekoliko po 11. otvoril predsednik jugoslovenskega društva za ceste bivši minister Svetislav Milosavljević, ki je pozdravil vse navzoče ugledne osebnosti, se zahvalil kr. vladi za dosedanje razumevanje na tem polju ter končno zaprosil, da vlada tudi v bodoče nakloni vso pozornost delu tega društva za izboljšanje naših cest.

Prebrali so nato vdanostne oziroma pozdravne brzojavke, ki so bile poslane Nj. Vel. kralju Petru II. in Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, kar so vsi navzoči sprejeli z dolgotrajnimi navdušenimi ovacijami. Predsednik je zatem prebral tudi pozdravno brzojavko, ki jo je poslal notranji minister dr. Anton Korošec kongresu in v kateri mu želi uspešno delo. Predsednik je zatem dal besedo dr. Vrhuncu, predsedniku društva za ceste v Ljubljani, ki je v svojem govoru poudaril, da vprašanje zgraditve cest ni samo prometno in gospodarsko vprašanje, pač

pa tudi vprašanje, ki je ogromnega pomena za ves narod in za narodno obrambo.

Govor gradbenega ministra Stošovića na kongresu

Minister za gradbe g. Dobrivoje Stošović je uvodno pozdravil kongres v imenu kr. vlade. Ugotovil je koristno prizadevnost društva za ceste za vso državo, da pa je drugi faktor za pospeševanje in izboljšanje naše cestne mreže delo kr. vlade.

Do l. 1935 skoro nič

Nadalje je izvajal: Kot znano je novost za ves svet in za nas izdelava sodobnih cestišč. Prva taka cestišča v drugih državah so stara komaj 30 let. Nekatere države so izpopolnile svojo cestno mrežo s takimi cestišči, druge so že na koncu, nekatere delajo s pospešnim tempom. V naši državi v prvih 17 let po zedinjenju, vprašanju izdelave sodobnih cestišč ni bila ali ni mogla biti posvečena skoraj nobena pažnja. Šele leta 1935 pride mah prve sekire v stare in slabe ceste za izdelavo sodobnih cestišč.

Veliko izvršeno delo od 1935-37

Od 1935 do konca 1937 je bilo izdelanih 540 kilometrov novih cest z objekti, dela pa se še na 445 km, ki bodo večinoma do konca leta 1938 dovršeni in tako bo prvih 1000 km naših cest sposobnih za neprestan, udoben in ekonomičen promet.

Na tej novi cestni mreži je bilo izdelano: 238.000 kv. m cest iz cementbetona, 510.000 kv. m iz asfaltbetona in 525.000 kv. m iz drobnih kock, 105.000 kv. m iz ostalih vrst sodobnega cestišča in 1.030.000 kv. m z vodo vezanega makadama. Od začetka teh del dalje je našlo zaposlitev 125 tisoč delavcev in izvršenih je bilo 4 milij. šihitov, skupno z delavci v kamnolomih in tvornicah pa 6.500.000

Vsa ta dela so bila financirana iz kreditov, ki so bili vzeti iz emisije 1 milijardnega posojila iz leta 1935. Toda ti krediti so v glavnem porabljeni v teku te gradbene sezone in s tem bo uspešno končana prva etapa — poskusna etapa — izdelave sodobnih cestišč v naši državi.

V teku naslednjih mesecev bodo posamezna podjetja z njih skupno organizacijo in delavstvom dokončala začetna dela, nekatere naša podjetja pa šele izpopolnjujejo svoje tehnično in materialno organizacijo. V takih

3. JULIJA VELIKA TOMBOLA OLEPŠEVALNEGA DRUŠTVA M. SOBOTA
1 9 3 8 I. DOBITEK NOV OSEBNI AVTO!!!

razmerah je nastalo vprašanje, ali naj ostanemo pri tej prvi etapi.

Odgovor kr. vlade je jasn: niti hočemo, niti moremo!

Na novo delo!

Čeprav je kr. vlada pod predsedstvom g. dr. Stojadinovića storila že dosedaj na tem polju državne delavnosti več kot je bilo narejeno v katerikoli dobi od zedinjenja do 1935, se vendar še ne more zadovoljiti z doseženimi rezultati. Iz najnovejše uredbe o emisiji drž. posojila 4 milijard dinarjev, je dodeljeno z odlokom kr. vlade ministrstvu za gradbe nadaljne pol milijarde dinarjev za nadaljevanje dela pri modernizaciji naših cest. S temi novimi sredstvi, ki so iz prve tranše posojila že dana na razpolago ministrstvu za gradbe, vključno nelojalni in nepatriotični propagandi z gotovih strani, bomo nadaljevali naše skupno delo približujoč se postopno našemu končnemu cilju.

Čeprav bo tudi ta delež porabljen za ceste in druga javna dela, bo vendar v kratkem prišel trenutek, ko bomo na eni strani imeli kompletiranih drugih 1000 km sodobnih cest, toda ostalo nam bo še 8000 km slabih in trikrat tolikšno število km banovinskih cest. Kaj naj delamo potem s tolikšnimi tehničnimi podjetji in njih dragocenim inventarjem in številnim delavstvom. Ali naj po zgraditvi drugega tisoča km naših cest državna in zasebna tehnična organizacija razpade, da dragoceni inventar zasebnih podjetij rjavi neamortiziran in da zaposleno delavstvo preide v vrste nezaposlenih delavcev.

Kr. vlada je stala pred tem vprašanjem in je čutila potrebo, da se vprašanje izgraditve cestnega omrežja in modernizacije cestišč na drž. in važejših banovinskih cestah reši radikalno in dokončno z zavarovanjem stalnih letnih sredstev izven okvirja proračunskih sredstev, ki bi prihajala redno leto za letom in na ta način omogočila načrtno delo po že določenem načrtu.

Cestni fond

Zato je kr. vlada na svoji zadnji seji sprejela predlog ministra za gradbe in predpisala uredbo z zakonsko močjo o državnih in banovinskih cestnih fondih v smislu danega pooblastila v finančnem zakonu. S tem je realiziran štiriletni sen društva in vseh državljanov, ki so vedno zahtevali dobre in sodobne ceste.

Dohodki državnega fonda

Drž. cestni fond predvideva dohodke, ki niso odvisni od drž. proračuna in sicer:

1. dve tretjini vseh letnih dohodkov drž. sklada za javna dela, v katerega prihaja trošarina na cement in bencin;
2. dohodki od raznih vozil;
3. dohodki od izrednega izkoriščanja državnih cest;
4. dohodki od prevoza blaga po železnici;
5. dohodki od nepremičnin od sodobnih cestišč;
6. dohodki od pogodbenih takso od

zaključenih pogodb za zgradbo sodobnih cestišč;

7. razni drugi manjši dohodki.

Slične dohodke bodo imeli tudi banovinski cestni fond.

Iz tega je razvidno, da bodo plačevali največje prispevke za modernizacijo naših cest oni, ki se jih tudi najbolj poslužujejo in imajo koristi od njih.

Po načrtu državnega cestnega fonda bi znašali dohodki letno okoli 80 milij. din, naraščali pa bodo ti dohodki verjetno tako, da se bodo v kratkem podvojili.

Eno milijardo in pol za ceste

Ker pa bodo dela financirana s sklenitvijo posojila v državi in inozemstvu na osnovi dohodkov teh fondov, je že v prvem letu obstoja tega sklada dana možnost za najetje posojila dinarjev 1.500.000.000 na podlagi dohodkov fondov. S to milijardo in še pol milijarde, kolikor ima na razpolago gradbeno ministrstvo iz 6 odst. posojila za velika javna dela in obrambo države, bomo lahko v naslednjih 6 letih večinoma zgradili držav. cestno mrežo.

Te dve milijardi namerava kr. vlada porabiti za nove in moderniziranje obstoječih cest takole:

Kaj se bo gradilo

1. Dovršitev mednarodne ceste od madžarske meje skozi Subotico—Novi Sad—Beograd—Kragujeva—Jagodino—Niš—Piot do bolgarske meje.
2. Direktna zveza Belgrad—Zagreb—Ljubljana.
3. Direktna zveza Ljubljana—Logatec—italijanska meja.
4. Zgraditev ceste Ljubljana—Celje—Maribor.
5. Ljubljana—Sušak in dalje od Sušaka ob morju skozi Novi—Senj—Split—Metković—Dubrovnik—Kotor in Bar do albanske meje.
6. Zveza Zagreba skozi Varaždin z madžarsko mejo.
7. Zagreb—Karlovac—Sušak.
8. Zveza Sarajeva skozi Banjaluko z Zagrebom.
9. Zveza Belgrada z Romunijo skozi Vršac.
10. Zveza Belgrada s Sarajevom, Mostarjem in Dubrovnikom.
11. Turistična cesta ob Donavi od Velikega Gradišta do Kladova.
12. Zveza Niša skozi Skoplja—Gjvgjelijo z grško mejo.
13. Zveza zetske banovine z drinsko in vardarsko.

V tem šestletnem programu so pa še druge zveze.

Sodelovanje z inozemstvom

Čeprav je kr. vlada na načelnem stališču, da se gradba cest v naši državi dela z našimi finančnimi sredstvi, z našim materialom in našo delovno močjo, vendar ne bo odbila sodelovanja inozemskega kapitala, če naša sredstva in tehnična organizacija ne bo zmogla takega tempa pri delu, kakor ga zahtevajo interesi narod. obrambe, prometa, gospodarstva in turizma, toda samo kot dopolnilo našemu kapitalu in tehnični organizaciji, pri tem upoštevajoč pogoje tega so-

delovanja, možnost in kapaciteto naših tržišč materiala in naše delovne moči.

Skrb kneza-namestnika

Končno je g. minister Stošović v imenu kr. vlade izjavil, da je začetnik in stalni razgibalec akcije za graditev, izboljšanje in moderniziranje naše cestne mreže visoki pokrovitelj današnjega kongresa Nj. kr. Vis. knez namestnik Pavle (ob tej priliki so vsi navzoči priredili knezu namestniku burne ovacije, ki so dolgo trajale). Njegova stalna in nam dobro znana briga ne gre samo za dvig naše kulturne gospodarske in obrambne moči, ampak se tudi nanaša na polje modernizacije naših cest. Tudi ta grandiozni načrt je delo neomajne volje Nj. Vis. kneza namestnika Pavla, za katerega izvršitev se trudi neumorno tudi častni predsednik tega kongresa in predsednik kraljeve vlade g. dr. Milan Stojadinović (tudi predsednika vlade so navzoči burno aklamirali in ga pozdravljali).

Ceste, ki se bodo zgradile, ne bodo služile interesom nas posameznikov, niti sedanji generaciji, ampak jih gradimo v splošni blagor in za dobro tudi bodoči generaciji.

Govor g. ministra Stošovića je bil večkrat prekinjen z navdušenim odobravanjem in pritrditvami.

Zaključni govor bivšega ministra Milosavljevića.

„Jugoslovansko društvo za ceste kot matica društev za ceste v Ljubljani, Zagrebu, Novem Sadu in Beogradu, tolmači razpoloženje in mišljenje vseh krogov naše države, zainteresiranih na cestnih vprašanjih in se je doslej dvakrat z resolucijo obrnilo do vlade, zakonodajnih teles in cele javnosti, prvič 30. oktobra 1937, s plenarne seje svoje glavne uprave, drugič ob tej svečani priliki v Ljubljani na prvem kongresu Jugoslovanskega društva za ceste. Srečen sem, da lahko v imenu glavne uprave izjavim, da naša resolucija od 30. oktobra ni ostala mrtva beseda na papirju. Mnoga v njej iznešena vprašanja glede gradnje novih modernih cest ter moderniziranja in boljšega vzdrževanja obstoječih cest so že službeno vzeta v razpravo, nekatera tudi koristno in pravilno rešena.

Iz današnje izjave gradbenega ministra g. Stošovića, smo z velikim zadovoljstvom zvedeli za nove važne sklepe kr. vlade, ki bodo brez vsakega suma omogočili intenzivnejši razvoj gradnje in moderniziranja naše cestne mreže. Zato se v imenu glavne uprave najpristrčnejše zahvaljujem Nj. Vis. knezu namestniku Pavlu, ki z najvišjega mesta kaže interesiranje in izvaja vpliv v vprašanju gradnje in moderniziranja cest v naši državi. Zatem se toplo zahvaljujem predsedniku vlade g. dr. Milanu Stojadinoviću, gradbenemu ministru g. Dobrivoju Stošoviću in vsem članom vlade za vse, kar so na tem področju dosedaj storili. Obenem prosim naj bi vlada tudi današnji naši resoluciji poklonila potrebno pažnjo za splošno dobro države in naroda. Zaključujem to sejo I. kongresa Jugoslovanskega društva za ceste in še enkrat pozdravljam vse navzoče. Živeli!

6. Dr. Stojadinović je s svojim spremstvom obiskal Bled.

Dne 6. junija t. l. proti večeru so se pripeljali z avtomobilom na Bled predsednik Kraljevske vlade g. Dr. Stojadinović Milan, gradbeni minister Dobrivoje Stošović, šef kabineta Dragan Protić in Luka Dufegdžić na kratek odmor. Predsednik vlade je bil, radi navdušenega sprejema v Ljubljani, prav dobro razpoložen.

Prisotni so z aplavzom in vzkliki sprejeli govor g. Milosavljevića, nakar je predsednik vlade g. dr. Stojadinović, ko se je poslovil od prisotnih, odšel v spremstvu gg. ministrov dr. Spaha in Stošovića ter banov gg. Natlačen in Ružića v banski dvor. V banskem dvoru je ban dr. Natlačen priredil v čast predsednika vlade in ministrov svečan intimen banket. Banketu so prisostvovali tudi nekateri ugledni gostje, ki so bili navzoči na kongresu.

Ban dr. Natlačen je v svojem nagovoru naglasil, da ni samo slučaj, da se I. jugoslovanski kongres za ceste vrši ravno v Ljubljani in da je prva cestna izložba prirejana baš v prestolnici Slovenije. Rekel je med drugim: „Slovenija leži na zelo važni prehodni točki med romanskim zapadom in nemškim severom ter jugoslovanskim vzhodom. Geopolitični značaj Slovenije je danes vse važnejši, ko vemo, da se dravska banovina na skrajnem zapadu Jugoslavije nahaja med dvema velikima državama. Dravska banovina tvori vrata v Jugoslavijo in ta vrata je treba dostojno urediti in odpreti, tako da tujec, ki pride na našo državno mejo, ne misli, da se na naši meji končava Evropa“. Nato se je g. ban zahvalil predsedniku vlade, ker se je osebno udeležil današnjega kongresa, kar dokazuje, da se približuje oni čas, ko bomo tudi mi dosegli stopnjo, ki je potrebna, da bo naša država postala privlačna za tujce iz severozapadnih držav Evrope. Končno je ban izrazil željo naj bi skupna prizadevanja dosegla čim prejšnje in čim popolnejše uspehe na korist države, v čast in ponos našega mladega kralja Petra II. (Živeli!)

Po banu g. dr. Natlačen je govoril predsednik kongresa g. Milosavljević, ki se je zahvalil predsedniku častnega odbora kongresa za ceste, predsedniku vlade dr. Milanu Stojadinoviću, da je bil tako ljubezniv in osebno posetil svečano sejo kongresa, pa na ta način izvolil dati moralno podporo glavni upravi Društva za ceste ter vsem njegovim članom. Obljubil je, da bo društvo za ceste svojo popagandno akcijo nadaljevalo intenzivneje. Enako se je zahvalil ostalim prisotnim članom častnega odbora, ministrom, banu dravske banovine, ljubljanskemu županu itd.

Na govore gg. bana dr. Natlačen in predsednika Milosavljevića se je iskreno zahvalil predsednik kraljevske vlade g. dr. Milan Stojadinović.

Nj. kr. Vis. knez Pavel na ljubljanskem velesojmu

Ljubljanski velesojm je 8. junija s svojim obiskom počastil Nj. Vis. knez namestnik Pavel. Za njegov obisk so oblasti in uprava velesoja zvedele že zadnji trenutek, ker je prišel tako rekoč nenapovedano. Zastopniki oblasti in velesojmske uprave so ga pričakovali pri glavnem vhodu, toda knez namestnik je dal zapeljati svoj avto pri stranskem vhodu v Lattermannov drevored. Knez namestnik je bil oblečen v sivo promenadno obleko, le redki obiskovalci velesoja so ga spoznali.

Takoj po prihodu so ga pozdravili ban dr. Marko Natlačen, predsednik velesoja g. Fran Bonač, predsednik velesojmske zadruga g. Avgust Praprotnik, ravnatelj dr. Dular in predsednik Društva za ceste dr. Vrhunec.

Knez namestnik Pavel, ki ga je spremljal njegov adjutant general Majstorovič, si je ogledal najprej oba paviljona ter zunanje oddelke razstave „Cesta“. Podrobno se je zanimal za razne probleme, za statistike, načrte in risbe. Iz redkih izjav, ki jih je knez namestnik med ogledovanjem in opazovanjem razstave podal, je bila razvidna njegova velika želja, da se grade naše ceste predvsem z domačimi gradivom in domačimi delovnimi močmi.

Knez namestnik si je podrobno ogledal tudi razstavo Zveze jugoslovanske industrije cementa, kjer mu je tolmačil proizvodnjo cementa v naši državi načelnik tehnične sekcije te zveze inž. Kopf. Zanimal pa se je tudi za italijansko izložbo S. A. Furicelli,

kjer mu je tolmačil inž. Otmar Butorac. Dalj časa se je mudil knez namestnik v razstavi francoske republike. Pred vhomom ga je v družbi z ravnateljem Juliardom in lektorjem Lacroixom pozdravil francoski konzul Remerand. Na francoski razstavi se je knez namestnik Pavel izkazal za velikega poznavalca in ljubitelja lepe francoske knjige. Zanimal se je podrobno za razna književna izdanja ter je izrazil konzulu g. Remerandu svoje zadovoljstvo nad to razstavo.

Enako veliko zanimanje je knez namestnik Pavel pokazal na razstavi naše tekstilne, železarske in lesne industrije. Ustavil se je pri nekaterih izložbah, se podrobno zanimal za izvor in ceno posameznih izdelkov. Ob 12 so mu izrekli tamkajšnji činitelji zahvalo za njegov obisk ter se priporočili za nadaljnjo naklonjenost, na kar se je knez namestnik z avtomobilom vrnil na Brdo.

Čeprav si je knez namestnik izbral za svoj obisk ljubljanskega velesoja najbolj mirno uro, ko je na velesojmu sorazmerno le malo ljudi, to je med 11. in 12., vendar so se zbrali pred vhodi in izhodi posameznih paviljonov zelo številni obiskovalci, ki so navdušeno vzklikali knezu Pavlu. Knez Pavel je prebivalstvu in obiskovalcem velesoja s pristranskimi gestami odgovarjal ter se jim je zahvaljeval za ovacije. Obisk kneza Pavla je med občinstvom napravil najgloblji in najbolj pristran vtis.

DOMAČE VESTI

Murska Sobota:

— **Razvitje Sok. naraščajnskega prapora.** Na sokolski prireditvi, ki je prav dobro uspela, očemer bomo pisali v bodoči številki našega lista, je bil naraščajnikom razvit krasen prapor. Temu je kumovala gospa Rozalija Benko, soproga narodnega poslanca, ki je poleg drugega, darovala zelo lep spominski trak in ob razviti izrekla naraščajnikom sledeči govor:

Sokolski naraščajniki! Mlada srca! Vi ste naša nada! Razvijam Vaš prapor z željo, da bi bil simbol Vašega sokolskega udejstvovanja in kažipot pravilne sokolske vzgoje. Zbudi naj v Vas, draga mladina, neomejeno zvestobo in ljubezen do Kralja, domovine in sokolske ideje. Zdravo!

— **Poroka.** Dne 15. junija t. l. se je poročil g. Kemény Ferry iz Murske Sobotice z gđ. Elizabeto Valant iz Radovljice. Brez posebnega obvestila.

— **Gostovanje slov. Narod. gledališča v Soboti.** Iz tehničnih razlogov bo v sredo zvečer ob pol 9. uri Gogoljeva komedija „Ženitev“, Nušičev „Pokojnik“ bo pa v četrtek zvečer. Vstopnice prodane za „Pokojnika“ veljajo za sredo zvečer („Ženitev“) in obratno.

— **X. klasa.** Pod tem imenom so počastili nekateri gospodje v nedeljo, dne 12. junija, vojaško službovanje in so ob tej priliki nabrali za Podružnico sv. Ciril-Metoda v Murski Soboti 135 Din. Ko izrekamo zahvalo X. klasi, prosimo da bi našli „ti dični fantje“ še več posnemalcev.

— **K Sv. Trojici** se bomo peljali v nedeljo 19. VI. 1938 ob pol 12. uri iz pred Sok. doma, kjer bo odkritje spomenika bl. pok. kralja Aleksandra ob pol 3. uri popoldne. Povratek po 9. uri zvečer. Vožnja z avtom tja in nazaj Din 20.— Prijaviti se je v trgovini Domajnko najkasneje do sobote 18. t. m. do 4. ure popoldne.

— **Zahvala.** Sokolska četa v Puncih se iskreno zahvaljuje br. Niševicerju — svojemu „četnemu botru“, ki je ob priliki javnega nastopa v M. Soboti na tako ljubek način pogostil našo deco na svojem domu. Zdravo! Posnemanja vredno!

— **Nova trafika.** Gospa Kristina Gomboc, je prejela dovoljenje za otvoritev nove trafike v gradu ter je že začela z prodajo vsevrstnega tobaka in kolekov.

— **Žigovanje sodov.** Na osnovi po Ministrstvu trgovine in industrije odobrenega delovnega programa se bode vršilo pregledovanje in žigovanje sodov pri postaji za kontrolo sodov v Murski Soboti dne 8. in 9. julija, dne 8. in 9. avgusta ter 9. in 10. septembra t. l.

— **Sočani!** Ker nismo pobrali članarine za leto 1938. na občnem zboru, prosimo, da jo nakažete naravnost društvenemu blagajniku g. Gregoriču Franu, občinskemu tajniku. Članarina znaša letno le 12 Din. Odzovite se pozivu brezpogojno vsi, da nam prihranite stroške dopisovanja!

DOPISI:

— **M. Črnci.** Naša gasilska četa priredi dne 19. junija 1938 na prostem v Črnski šumi svojo letno veselico s plesom, na kateri bo točil alkoholne pijače g. Vince Svetec, gostilničar iz Kroga. Preskrbljeno bo tudi za dovoljno količino svežih rib in drugih jestvin.

— **Lemerje.** Dne 19. junija 1938 se bodo pri nas vršile velike gasilske vaje. Vaj se bo udeležilo 6 gasilskih čet. Po končanih vajah bo prosta zabava s plesom. Moralična dolžnost je vseh vaščanov iz Lemerja in okolice, da si izpeljavo vaj ogledajo.

— **Kušanovci.** Ob udeležbi štirih gasilskih čet se bodo pri nas vršile gasilske vaje dne 19. junija t. l. Narod se za to prireditev prav vneto zanima. Po končanih vajah bo prosta zabava.

— **Občni zbor Vinarskega društva** za dravsko banovino bo v Gornji Radgoni v soboto, dne 18. t. m. ob 21. uri v posojilničnih prostorih. Drugi dan, dne 19. t. m. bo istotam X. vinarski kongres, po kongresu pa bo otvorena vinska pokušnja, ki jo priredi Vinarska podružnica v Gornji Radgoni z vini gornjeradgonskega okoliša. Vinarskih zborovanj v Gornji Radgoni se naj udeleži čim več vinogradnikov, da damo s tem priznanje delu tamkajšnjega obmejnega prebivalstva. Kdor želi dobiti od 18. na 19. t. m. v Gornji Radgoni prenočišče naj naprej prijavi z dopisnico Vinarski podružnici v Gornji Radgoni.

Kaj pišejo mladi gasilci o vojaškem poveljevanju in izobrazbi?

Gg. Podlessek Kalman in Štivan Štefan, gasilca čete Šalamenci, sta letos nastopila vojaško službo. V domači gasilski četi sta se pred tem v vojaškem poveljevanju in kretanju dobro izvežbala, kar jima služi sedaj ob rekrutnem vežbanju pri vojaki v veliko korist. Vse kar se drugi rekruti v četi težko učijo, oni že znajo in tako imata v vsem veliko prednost.

Pripomba uredništva. V nedeljo smo videli v M. Soboti vojaški nastop naših mladih Sokolov, ki je bil divno izvršen in bil deležen vesplošnega aplavza. Tudi ti mladeniči Sokoli bodo imeli v vojski veliko prednost, radi česar priporočamo vsem mladeničem vstop v sokolstvo ali pa v gasilstvo.

Naši trgovski odnosi z Nemčijo

Pri slednjih trgovskih pogajanjih med Jugoslavijo in Nemčijo je bil dosežen sporazum o jugoslovanskih izvoznih kontingentih z Nemčijo. Za podlago se je vzel dosednji naš izvoz v Nemčijo in bivšo Austrijo skupno. Med drugim je Nemčija dovolila Jugoslaviji uvoz vina in sicer med tem 50.000 hl. iz Slovenije.

Vprašanje dvolastnikov se tokrat ni obravnavalo, marveč odložilo za prihodnji sestanek v mesecu septembru t. l.

Pogovor dveh prijateljev

(Janoš sobočanec, Števan goričanec).

Za tokrat izostane. Števan je namreč zbolel, radi česar ni mogel priti na pogovor. Bosta si pa bodoči teden tem več pogovarjala.

Varujmo se gozdnih škodljivcev.

Slede življenju starih. Poiščejo si bolano ali če tega ni, tudi zdravo 40 do 60 let staro smrekovo drevje, kjer si oskrbe razvitek potomstva. Ko hrošč človeka svojo življenjsko nalogo, poginejo. Ker je v naših nižinskih krajih poletje dolgo, roje dva ali celo trikrat v letu. Zato se tudi morejo v razmeroma kratkem času tako silno pomnožiti.

Napada predvsem smreko, pa tudi bor. Če je drevo napadeno, poznamo po smolnih kapljicah, katere vise po deblu, po žagovinah izgrizlinah, katere se drže skornje po spreletavanju in kljuvanju žoln in detjev. Naše podnebje je precej suho in ni ugodno za rast smreke, nasprotno pa pospešuje pomnožitev lubadarjev.

Kako se ga obranimo? Prvo pravilo nam bodi, odstraniti in olupiti vse hlode in vrhove in če so pod skornjo že hroščki ali črvički, jo sežgati. Na olupljenem lesu nemore živeti. Posekajmo vse bolano ali sumljivo smrekovo drevje ter ga takoj olupimo. Lubadar uničuje navadno skupino po 5—8 dreves in od tam se razširja polagoma na sosednje drevje. Na taka mesta, oziroma luknje v gozdu moramo posebno paziti. Spomladi pa tudi pozneje posekajmo na sredino teh gnezd po eno sicer zdravo, a v rasti nekoliko zaostalo debeloskornjasto drevo, veje oklestimo, deblo pa podložimo, da leži na zemlji. Ako napada hrošček zdravo drevo, izloča smreka kot obrambno sredstvo smolo in to toliko, da vrtajočega hroščka zalije ali pa mora le ta zapustiti započeto delo. Na posekanem tkz. vabnem drevesu ni več nobenega pritiska smole, zato najraje odlagajo jajčeca na tako drevje. Važno je, da taka posekana drevesa stalno pregledujemo, če so se v njih že zaredili črvički, jih takoj olupimo, skorjo pa sežgemo ali vsaj obrnemo ličnati del proti solncu. Nato posekajmo zopet drugo drevo in postopajmo z njo slično kot s prvo. Tako bomo sčasoma preprečili razmnožitev v večjem obsegu in rešili gozd gotovega pogina. (Dalje).

Preklic.

Podpisani preklicujem in obžalujem zaloge izrečene pred hotelom Krona v Murski Soboti napram Lipič Ludviku, zasebniku v Moravcib. Horvat Franc, šol. uprav., Kančovci.

Ob zvečerih od sobote
dne 18. junija naprej
BALALAJKA KONCERT
v kavarni „CENTRAL“
Faflik v Murski Soboti.

sojilnica 500 Din. — Vezer Geza Martjanci 100 Din, Vogler Josip in Ivan Petajanci 100 Din, Horvat Bela Krog 20 Din, Ronai Ladislav Čakovec 200 Din, Kuhar Ludvik gost. Puconci pol orala pokošene trave, N. N. 30 Din, N. N. 10 Din. — Občinska uprava občine Murska Sobota okolica se vsem darovalcem najlepše zahvaljuje. Ostale darovalce priobčimo v prihodnji števil.

GOSPODARSTVO

Važnost izolacije hiš proti vlagi.

Komaj minule zadnje poplave na Murskem polju so povzročile ne samo na poljih in travnikih občutno škodo, ampak predvsem na stanovanjskih hišah in gospodarskih poslopih. Ker se poplave v sicer manjšem obsegu pojavljajo skoraj vsako leto, je potrebno, da se stanovanjski poplavi ogroženega ozemlja zavedajo nevarnosti, ki jim preti na stavbah in v prvi vrsti pa na zdravju in da so si na jasnem, kako je mogoče to nevarnost odvrniti ali pa vsaj omiliti.

Najnevarnejši sovražnik stanovanjskih in drugih poslopij je voda, bodisi da nam ob deževju premoči zunanje zidove, ali da nam o priliki poplav vdira v stanovanja in kleti, ter namaka stene in tla. Vrh teh periodičnih nevarnosti, ki nam prinašajo v stanovanja vlago, vpliva na zidovje kvarno in škodljivo tudi podtalna voda, kakor tudi humozna tla in nplj, ki obdajajo hišo. Ako pride zunanji omet oz. apnena malta v dotik z organskimi snovmi, ki se razkrajajo in ki izvirajo od humoza, gnojšč, kanalov i. t. d., nastaja zidni soliter, ki vsrkava iz zraka vlago, se vedno bolj širi in povzroča sčasoma velike kvare na zidovju. Vrhnja plast zemlje pa vsebuje tudi sol, ki se pretvarja v zvezi z apnom v sol, ki tudi vsrkava vlago iz okolice. Zidovje dobi v tem slučaju umazano belo in sluzasto prevlaklo, katera ga popolnoma uničuje.

Vsi mokri in vlažni zidovi v stanovanjskih prostorih so našemu zdravju silno škodljivi, vsled česar je dolžnost vsakega posameznega hišnega posestnika, da svojo hišo obvaruje pred vlago in mokroto, zavedajoč se, da je zdravje največji in najdražji kapital, katerega izgubo se ne da več nadomestiti.

Proti vlagi v stanovanju se zavarujemo s primerno izolacijo. Za zunanje vidne stene, posebno one, ki so izpostavljene deževju, uporabljamo razne premaze iz bitumenskih snovi, različne izolacijske plošče ali vodotesen omet. Za izolacijo temeljev, kakor tudi vlažnih zidov v stanovanjih, pride poleg premaza posebno v poštev omet iz cementne malte, kateri dodamo izolacijsko sredstvo. V težjih slučajih, kakor tudi za zavarovanja proti vdorju vodi v kletnih prostorih je najučinkovitejši opisan omet, ki ga lahko izvršimo v več plasteh. Enako uspešna in uporabna so ta izolacijska sredstva kot primes betonu za tla v delavnicah, kletih in drugje, kjer se zahteva, so prostori popolnoma suhi. Za izolacije proti vlagi in vdorju vodi imamo danes na trgu vse polno fabrikatov, ki so večinoma inozemskega izvora in služijo vsi več ali manj isti vrhli. Skoraj edina domača sredstva, ki so v kvaliteti enakovredna najboljšim tujim, so izdelki „Betonit“, ki se proizvajajo v Mariboru in imajo še to prednost, da so znatno cenejši kot tuj.

Ing. Jug.

Same ugodnosti.

Kdor pozna ustroj in delo zavarovanja „Karitas“, mora priznati, da nudi „Karitas“ svojim zavarovalcem same ugodnosti, izmed katerih so nekatere take, da jih pri drugih zavarovalnih zastonj iščemo. Ogledajmo si nekatere!

1. Mesečno premijo si lahko vsak sam določi. Vsakdo se lahko zavaruje že za 5 dinarski mesečni znesek. To je malenkost, ki jo tudi revež zmore.

2. Če sta po ceniku CT. zavarovana mož n žena, ali vdovec, vdova in en otrok, so brezplačno zavarovani tudi ostali otroci v tarosti od 2. do 16. leta. Če se tak otrok onesreči, izplača Karitas dvojno vsoto.

3. Če se zavarovana oseba smrtno posreči, izplača Karitas takoj dvojno zavarovalno vsoto.

4. Po preteku treh let se zavarovanje lahko odkupi, ali spremeni v plačevanja prosto avarovanje.

Pogoji zavarovanja so zelo lahki: a) ob ristopu se plača 10 Din; b) oseba, ki se avaruje, mora biti zdrava.

Pri zavarovanju Karitas ni nobenega rika, ker za vsa plačila jamči Vzemna zavarovalnica v Ljubljani s sredstvi v višini 7 milijon 230 tisoč Din.

Karitas ima skoraj v vsaki župniji svojega zastopnika. Za Slovensko krajino pa je glavna zastopnica ga. Jožica Skalar v Murski Soboti. Kdor hoče imeti kaka pojasnila, ali se hoče zavarovati, se naj obrne na zastopnike ali pa na vodstvo Karitas v Mariboru (Orožnova u. 8.).

Zavarovanje pri Karitas je važno zlasti za one, ki so zaposleni v tujini (sezonski delavci iz Slov. krajine i drugi) (ter so često izpostavljeni smrtni nevarnosti). Vsi ti bi na vsak način morali biti zavarovani.

Za vse izolacije proti
vodi, vlagi in za hitro
vezavo cementa

BETONIT

Za vlago nepropustni
notranji in zunanji omet

Izolator

BETONIT,
kem. izd. Maribor
(Zahtevajte navodila.)

Zaloga MURSKA SOBOTA,
Aleksandrova c. 19. (pri Fafliku)

Iz delovanja Združbe trgovcev
v Murski Soboti.

Odmev s III. vsetrговskega
kongresa.

Kakor je bilo v našem listu javljeno, da se vrši v dnevih 11. in 12. junija, t. i. v Ljubljani vsetrговski trgovski kongres, naznanjamo članstvu, da je ta kongres prinesel za trgovstvo zelo važne zaključke. S strani članstva našega združenja so se udeležili kongresa kot delegati: predsednik združenja g. Franjo Čeh, podpredsednik g. Brumen Joško, predsednik nadzornega odbora g. Ludvik Bac, člana uprave gg. Cvetič Janez ter Šifter Ernest in tajnik združenja Aleksander Veble; kot zastopniki posameznih strok pa gg. Hirschl Emerik, Golob Ludvik, Ferencić Franc, Koltaj Karol, Baller Ludvik, Hari Janez, Dittrich Gustav, Ratnik Emerik in Ratnik Ludvik. Skupna udeležba: preko 1200 delegatov iz vseh krajev naše države in preko 100 delegatov iz Bolgarije.

Glavno in stvarno delo kongresa je bilo izvršeno v soboto dne 11. junija, to je na predkonferenci kongresa. Na tej predkonferenci, ki je trajala od 8. ure zjutraj do 8. ure zvečer in je bila samo med opoldanskim odmorom prekinjena za poldrugo uro, so bili obravnavani vsi referati, ki so jih prednašali po programu posamezne Zveze trgovskih združenj v naši državi in Zveza bolgarskih trgovcev iz Sofije. O našem gospodarskem zakonodajstvu je referirala Zveza trgovskih združenj v Beogradu. Tu so bile iznešene zahteve po reformi konkurznega zakona, zakona o obratih, trgovskega zakona in zakona o pobljanju neojalne konkurence. O trgovski kvalifikaciji je referirala Zveza trgovskih združenj v Osljeju. O zaščiti kmetijskih dolgov z ozirom na trgovske kredite je referirala Zveza v Banjaluki o turizmu in komunikacijah Zveza v Sarajevu o davčnem sistemu in davčnih obremenitvah je referirala Zveza v Novem Sadu, o položaju trgovstva spriču privilegijev gospodarskih zadrug je referirala Zveza v Osljeju, o

Najnovejši modeli

ZÜNDAPP, VICTORIA, ARDIE

stalno na zalogi. Niske cene, ugodni plačilni pogoji.

Samo pri tt.

ŠTIVAN ERNEST

motorna vozila, kolesa, šivalni in
pisalni stroji, radio aparati i. t. d.

G. DITTRICH

stavbeno, galanterijsko, kleparsko in kotlarsko podjetje
Murska Sobota

Aleksandrova 23.

Prevzamem vsa
krovska dela,
kakor pokriva-
nje streh,
žlebov itd.
Solidno in
čisto delo,
po naj-
nižji
dnevni
ceni.

Prevzamem nove
strelovode in
pozlačenje,
kakor po-
pravila in
poizkušnje
starih
strelovo-
dov, po
najnižji
dnevni
ceni.

socijalnem zavarovanju trgovstva pa Zveza v Skoplju. O vlogi tujega kapitala v naši državi je bil prečitan referat zagrebške Zveze. Naša Zveza v Ljubljani je pa obravnavala vprašanja, ki se tičejo Dravske banovine, tako n. pr. je iznesla zahtevo po gradnji novih in popravilo sedanjih državnih cest, o našem obmejnem prometu in njegovi regulaciji, o gradnji petajnskega mostu preko Mure, o reorganizaciji poštne službe, o vpostavitvi železniške zveze Dolnja Lendava—Rédics, o gradnji zdravstvenega doma v Ljutomeru, o montaži avtomatskega telefona v Celju, o reorganizaciji prodaje soli in prodaje modre galice, konečno pa o tihotapstvu blaga po izletnikih, ki prihajajo v našo državo. V debati k posameznim referatom so se javili številni govorniki, ki so energično zahtevali remediure in naglašali potrebo, da se pristopi konečno k resnemu delu, ker konferiralo, zborovalo, sejalo i. t. d. o vseh iztaknjenih vprašanjih se je doslej dovolj, ter da trgovstvo ob samih obljubah, ki ga prejema od odločujočih činiteljev, ne more živeti. Čas je, tako se je naglašalo, da stopi trgovstvo v ofenzivne operacije, če se hoče našo eksistenco še rešiti. Kongres je pokazal enotnost v vseh stremljenjih za konsolidacijo narodnega gospodarstva in tudi odločno voljo za solidarno borbo. Upamo, da bodo važni in dalekosežni sklepi tega impozantnega kongresa rodili konkretne uspehe in v te verujemo, ker je kongres prvič v zgodovini našega gibanja konstatiral, da je sedaj v naši državi organiziran sleherni trgovec, kar pomeni, da bodo morali slej naprej naši odločujoči činitelji računati na odlično moralno silo organiziranega trgovstva, ki bo znalo svoje interese braniti do skrajnosti.

Naznanilo.

Cenjenemu občinstvu naznanjam,
da imam na zalogi vsaki dan

sveže mleko, smetano, sir, čajno maslo vsak dan sveže narejeno, akacijev med, jajca, marmelado in razne kompote.

Dobijo se tudi raznovrstni siri na veliko. Dnevno kiselo mleko. Sprejmejo se tudi naročila naprej, katera izvršimo točno po naročilu.

Mlekarna G. HORVAT
MURSKA SOBOTA — ŠOLSKA ULICA 3.

Arondirano posestvo

lepo urejeno 30 oralov z goricami, pri Jeruzalemu prodam. Poslopja skoraj nova. ANTON MAKOVEC, Gričava, pošta Križevci.

Motorno kolo BSA

350 cm³ napredaj za Din 1500.— v trgovini SENCAR, STRIGOVA.

Razno trgovsko opremo — Iščete za špecerije, manufakturo itd. ter avtomatsko tehniko SCHEMBA 20 kg ugodno preda A. BOBNIAR, Veržaj.

Iščem mesto

v trgovini z mešanim blagom, bil sem že 5 let nameščen v tej stroki. Cenj. povprašanja je poslati na naslov HORVAT LUDVIK Lončarovi p. Križevci Prekmurje.